

РЕЦЕНЗИЯ

от академик проф. Николай Стойков

за научно-художествена творческа дейност на кандидата за „Доцент”

гл. ас. д-р Галя Петрова – Киркова в АМТИИ –

катедра Музикален фолклор

Цялостната научно публицистична дейност /приложение № 1, 2, 3, 4/, както и приложеният труд „Музикално-фолклорните традиции и съвременни тенденции в Добруджанската празнична и обичайно-обредна система” показват нейното развитие като обещаващ професионалист, който работи активно за утвърждаването на националните ценности на българският автентичен фолклор в научните академични среди. Новосъздаденото научно изследване е в творческа връзка и продължение на въпросите, които се разглеждат в предишния ѝ труд „Музикално фолклорното наследство в Добруджа”. В него творчески се доразвива изследването, като се хвърля цялостна светлина върху ролята и функцията на музикалния фолклор в традиционната обичайна и обредна система в Добруджа. Всичко това се прави и на базата на собствени проучвания на терен, и цялостна комуникация с различните изпълнители – носители на автентичен фолклор. Добруджанският регион е богат на силно изявени характеристики, които служат за правилен ориентир за това изследване. Трудът е изграден правилно, в 3 глави със заключение; приложения; библиография и интересен музикален материал. Според преценката ми, и трите глави носят оригинален изследователски привкус и своята висока изследователска култура на кандидата. Полифункционалността на народните обичаи се разглеждат като фундамент за протичане на изследването и довежда до изясняване на понятията традиция и иновации. Чрез извеждането на подходяща таблица на календарните обреди и миграционните движения се създава яснота и с въпросите за преселниците,

както и се отчита многообичайността и музикалното богатство на различните етнически общности на Добруджа. Разгледани са и различните приноси на учените – изследователи М. Василева, Стоян Генчев, Елена Стойн, Хр. Вакарелски, Донка Съботинова и редицата издадени в по-ново време песенни сборници от млади специалисти.

Така първа глава подчертава своя фундаментален характер чрез обзорното си изследване.

Втора глава изцяло разработва ритуала „ЖЕНИТБА” в Добруджа; неговите параметри; развитието им и обогатяване при изискванията на народа ни във времето; битуващите интерпретационни нюанси; календарната обичайно-обредна система, и то чрез семейните структури във фолклора. Изследват се параметрите и на битуващите в Добруджа музикални инструменти, специфични за региона. Извежда се като тенденция формалната страна на ритуала – една своеобразна сюитност, която се оцветява от изпълнителите или инструменталния ансамбъл, като своеобразно продължение и дооформяне на материала от предишната/изпълнявана песен към следващата. Цялостната глава се изгражда чрез обрисуване на една от вечните човешки теми: тази на смъртта; на погребението като обреден ритуал и практика. Интересно е и асоциацията на „Рая” в народните представи и природните красоти, а така и нюансите му, при различните етноси: арменци, турци, цигани – мюсюлмани и други.

Трета глава в продължение на 112 страници обредността се разработва като обединяващ фактор в широкомащабния специфичен комплекс от обредни традиции в Добруджа, в единен комплекс от различията от етнографски, религиозен и етнически характер. Разработката на тази глава обширно и изчерпателно изследва Добруджанската новогодишна празнична обредност /празниците са изброени от стр. 101 – 192 по календара, чрез задълбочен анализ и чрез различни таблици, в които

се подрежда фолклорния материал по функция, размер, лад, моменти на коледуване и жанрове, което се явява голям принос към изследването.

Изследването на д-р Галя Петрова – Киркова, проучила добруджанската обичайно – обредна система, като се базира на традицията от областта и на нейните обусловани от минало – развитие елементи, устояли във времето, и това, което битува и в днешно време в сватби, обреди и лазарски обичаи от хора - информатори и носители на много автентичен материал. А това открива ново поле и нови източници на автентични народни знания за вече отминали и неактуални обичаи. А изследването в областта показва липсата на обобщаващо специализирано проучване.

А то от своя страна изисква обхващащо изследване върху празничната и обредна система в Добруджа. Правилно се насочва д-р Галя Киркова към традицията и генетичната заложеност на развитието от нея към съвременната ѝ окраска във вариантността.

Характерните черти на фолклора и неговите широки параметри изискват и нов прочит, а и нова окраска при тълкуването му в съвременността.

Всичко, което се проучва, е нужно да придобие теоретични рамки, да бъде облъчено чрез окраската на съвременните процеси, да бъде проучено на място – на характерните акценти на терена и което показва как тези генетично дълбоки елементи доказват непреходността на добруджанския музикален фолклор. А то от своя страна засяга най-животрептящите струни на българската многовековна култура в дълбочина и самобитност – това са нашите български феномени, които болезнено са свързани с българския народ и неговото национално самочувствие, и са емблематични и дълбоко отрезониращи и изградени от цялостната етнографска картина, обогатени от етническото многообразие.

Изграденият и изстрадан музикален фолклор няма самоцелна картинност или показност. Той е подчинен на обредни цикли, свързани с обредността на времето, със своеобразните обредни практики, с театралност и показност, служи и да задоволява и хедонизма, заложен в народния характер, забавления, сцени с театрален характер – всичко това в съвкупност играе основна функция и водеща императивност в отстояването и във времето. Той координира и създава вакуум и културно ритуален и музикален център в народната душа. А това е тясно и обусловено свързано с образователната система: изграждането на

учебници, студенти, изпълнители и педагози. А от тука тръгва един разширяващ се концентриран кръг от възпитателно засягащи елементи на народната душа.

Съвсем правилно в труда се акцентира и на миграционните процеси, които дават и нова окраска на говора, бита, културата, фолклора, облеклото, танцовите движения и обредността.

Приложените съответно по раздели таблици, дават своеобразна знакова окраска на изследването.

Към материалите на кандидатката се внася и друг нейни приносен момент от автобиографията ѝ, като изпълнител, педагог, редица публикации и подготовка на младите специалисти в АМТИИ. Концертната ѝ дейност е отразена и в приложението СД. На редица приносни моменти в своята разработка на материала давам висока оценка: изучаването на музикалния фолклор като културен феномен, който с течение на времето се видоизменя и като фактор за комуникация между етносите, който продължава и доразвива изследванията на този богат регион; изследванията, които дават и извеждат връзката между музикалния фолклор и народоописанието с другите региони; обогатява специализираната литература за развитието за нашето музиковедие, както и други приноси, маркирани в труда. Като отчитам приносния характер на монографията Галя Петрова – Киркова, като нов шрих към съвременната музикална фолклористика, както и цялостната ѝ педагогическа и концертна дейност, ще гласувам убедено да ѝ бъде присъдено академичното звание „Доцент”.

гр. Пловдив
25.06.2018 г.

Академик проф. Николай Стойков